

## מיפוי הארגונים והחברות העוסקות הפעילות שטח בטבע:

נאסף ונערך ע"י חיים ליבנה

מעודכן ל: 30.10.2016

### יעלים

איש קשר: איתן יוגב  
כתובת: ת.ד. 48169 ירושלים 91481  
אימייל: [office@einyael.co.il](mailto:office@einyael.co.il)  
טלפון: 02-6451866  
אתר: <http://www.einyael.co.il/activities/4>

מרכז יעלים הנו מרכז טבע תרפיה לילדים ונוער בסיכון ולבעלי צרכים מיוחדים הפועל בשיתוף החטיבה לקידום נוער וגורמי הרווחה. מרכז יעלים מפעיל מרכז הדרכה לקבוצות רצף בטבע תרפיה, מרכז יום לטיפול בנוער בסיכון, מועדונית טיפולית למתבגרים בעלי הפרעות התנהגות, משתלה שיקומית לבעלי צרכים מיוחדים, ענף פעילות o.d.t לקהל הרחב, וקבוצות הכשרה ותעסוקה לנערים בסיכון.

### אתגרים

איש קשר: ליבת שרון קוטלר  
כתובת: בית הלל 18 תל אביב  
אימייל:  
טלפון: 03-5613585  
אתר: <http://www.etgarim.org>

ב-1995 חברו יחד מספר נכי צה"ל ומומחי שיקום והקימו את עמותת אתגרים במטרה ליצור דימוי חדש וחיובי לאנשים עם מוגבלות. העמותה הייחודית פותחת שעריה לאנשים עם מוגבלות מכל סוג: פיזיות, חושיות, קוגניטיביות, רגשיות או נפשיות, ללא הבדלי דת, גזע, גיל ומין, ושמה לה ליעד ערכי קידום והעצמה, שילוב חברתי וטיפול מצוינות – בעיקר דרך טיפוח הביטחון העצמי, התעוזה ותחושת המסוגלות. באמצעות תהליכי התערבות אתגרית בטבע, 'אתגרים' יודעת כיצד לגרום לכל ילד ולכל בוגר להאמין בעצמו וביכולת שלו לפרוץ גבולות, להתגבר על מכשולים פיזיים ותפיסתיים, לממש את עצמו, להשתלב בקהילה ולהוביל את עצמו לחיים מלאי תקווה וסיפוק; ובכך לשנות את מציאות חייו. אתגרים מפעילה כ-6,000 פעילויות בפריסה ארצית, במסגרת תוכניות תהליכיות, טיפוליות וחוגי ספורט אתגרי לילדים ולבוגרים עם מוגבלות. כ-5,000 ילדים בבתי ספר ובגני החינוך המיוחד ומאות בוגרים לוקחים במהלך השנה חלק פעיל בפעילויות חבל ו-outdoor, במועדוני אופניים, בקבוצות ריצה והליכה, בשיט, בקארטינג, בקיאקים, בצלילה, בסקי מים ובפעילויות אתגריות אחרות.

חוב הפעילויות מתבצעות ברצף של מספר מפגשים חד שבועיים או דו שבועיים לאורך חודשים ואף שנים. כל מפגש הוא בין 2-3 שעות.  
בנוסף מפעילה העמותה תוכניות מיוחדות, ביניהן **פורום נשים** המחבר נשים עם ובלי מוגבלות ושילוב מנצ"ח (מתנדבים, צבא, חברה) לגיוס בני נוער עם מוגבלות ופטור מהצבא.

#### תובל

איש קשר: ריצ'ארד מילקי  
כתובת: ד.ג. בקעת בית הכרם 2013600  
אימיל: <mailto:richard@tuval.co.il>  
טלפון: 054-5633992 04-9907947  
אתר: <http://tuval.co.il/he/home-page>

תובל - המרכז לאפקטיביות ארגונית הוקם ב 1996 במטרה לספק אמצעים ומהלכי למידה לארגונים ולתרום לשיפור תהליכי העבודה והתוצאות. אנחנו מתמחים בסדנאות לבניית צוות ופיתוח מנהיגות, ומקיימים גם תהליכי התערבות, הכוללים ביצוע אבחון, פעולות הדרכה, חניכה אישית וצוותית ותהליכי הטמעה מתמשכים.

תחומי פעילות:

בניית צוות, פיתוח צוות, פיתוח מנהלים ומנהיגות, חניכה, חדשנות ויצירתיות

#### דרך לוטן

איש קשר: עדי דורי  
כתובת: ת.ד 3 מושב חצבה, ד.ג. ערבה 86825  
אימיל: [info@lotan-way.com](mailto:info@lotan-way.com)  
טלפון: 08-6532341  
אתר: <http://www.lotan-way.com>

עמותת דרך לוטן (ע"ר) נוסדה בשנת 2009, לזכרו של סגן לוטן סליון, שנפל במהלך משימת חילוץ פצועים במלחמת לבנון השנייה. דרך לוטן הינה עמותה טיפולית-חינוכית, אשר פועלת להעצמת בני נוער בסיכון באמצעות מסעות הישרדות טיפוליים-חינוכיים בשטחים קשים ובאמצעות תכניות ארוכות טווח. חווית הטיפול בשטח היא אמצעי מוצלח להאצת תהליכים טיפוליים, המובילה להעצמה ושינוי משמעותי אצל צעירים בסיכון ומהווה מנוף והזדמנות לשינוי לקראת השתלבותם כבוגרים מתפקדים בחברה.

מסעות הישרדות

המסעות נבנים בשיתוף עם הצוות "האורגני" המגיע יחד עם החניכים מהמסגרת בה הם שוהים ומותאם לכל קבוצה באופן אישי, תוך בניית מטרות אישיות לכל נער ונערה במקביל ליעדים קולקטיביים לקבוצה עצמה. המסעות בנויים באופן המקנה "ניצחונות קטנים" למשתתפים בהתמודדותם מול הקשיים והאתגרים מהם נמנעו או ברחו בחיי היומיום שלהם. ניצחונות אלו מובילים לשיפור הדימוי העצמי ותחושת המסוגלות דרך הסתגלות ועמידה מול קושי מתמשך וגובר. המסר המרכזי במסעות הינו- "אני אחראי למה שקורה לי ואני מייצר את המציאות שלי".

#### תוכנית העצמה אישית וקבוצתית

תכנית ממוקדת של תשעה חודשים, המבוססת ראשית על למידה אישית במקביל ללמידה קבוצתית, התמודדות עם אתגרים וחוויות הצלחה מתמשכות. התכנית מתקיימת במסגרת הטיפולית ומנהלת על ידי מנהל שטח מקצועי ומטפל שטח של עמותת "דרך לוטן". התכנית הינה טיפול מתמשך, המשתנה בהתאם ליעדים והמטרות הייחודיים של כל מסגרת. התכנית משלבת רמות קושי שונות, באמצעות מסעות השטח באורכים שונים, המפגשים הקבועים והשיחות האישיות.

#### תוכנית פעילות שטח – אגף תקון, משרד הרווחה

שילוב פעילות אתגרית בתהליך הטיפול הקבוצתי בנוער ומבוגרים עוברי חוק המטופלים בשירותי המבחן (נוער ומבוגרים) במשרד הרווחה. כמו כן הובלת מסעות אתגריות טיפוליות לשוהים במסגרות של מעונות חסות הנוער. מטרת התוכנית להביא לידי הפסקת ההתנהגות עוברת החוק של האוכלוסיות שבטיפול שירותים אלה.

#### עמותת עי"ב

איש קשר: דוד מיכאלי  
כתובת: העבודה 11, ת"ד 1312, ראש העין  
אימ"ל: madaf2@gmail.com  
טלפון: 050-9113299

אתר: <http://www.enav.org.il>

עמותת עי"ב היא חלוצת טיפול השטח בארץ ישראל. עמותת עי"ב (ע"ר) היא מלכ"ר בתחום השירותים החברתיים משנת 2005 ומנהלת 18 מעונות לנוער מקצה הרצף של שרות חסות הנוער במשרד הרווחה. העמותה מטפלת ונותנת מענה אבחוני וטיפולי בפריסה ארצית לנערים ונערות מקצה הרצף כולל נוער עולה מארצות חבר העמים, אתיופיה, ארה"ב, המגזר הערבי, המגזר החרדי ועוד, הסובלים מהזנחה חינוכית מתמשכת עזובה בעיות למידה קשיי הסתגלות שוטטות וקשיים רגשיים. העמותה מתמחה בטיפול תלוי תרבות, ובעלת מומחיות מיוחדת בעבודה מגדרית, עבודה עם נערות ונשים.

העמותה משתמשת כהחלטה אסטרטגית בגישה של טיפול שטח הומניסטי החל משנת 2006. עמותת ענ"ב הינה שותפה אסטרטגית בתכנית הבינתחומית לטיפול שטח (Eco-encounter therapy program) במכללת סמינר הקיבוצים ומספקת את פלטפורמת הפרקטיקום העיקרית של הסטודנטים בתכנית. המודלים הנלמדים בסמינר מיושמים בתכנית פעילות השטח. העמותה משתמשת בספר "גלות, מסע, בחירה – טיפול דרך שטח" כתורת הפעלה.

עמותת ענב מאמינה ומוכיחה כי טיפול בשטח על כל סוגיו הינו כלי חינוכי וטיפול אפקטיבי המקצר את זמן האבחון והשהייה במעונות והוסטלים קהילתיים. עד היום ערכה עמותת ענ"ב באמצעות צוות שביל מאות מסעות טיפוליים ואבחוניים במסגרת תכנית עבודה שנתית במעונות חסות הנוער ושירותי המבחן לנוער ומבוגרים. העמותה הקימה וביצעה את פרויקט פעילות שטח אתגרית למטרות טיפוליות בתכנית הארצית להתמודדות עם אלימות בשירותי המבחן לנוער ולמבוגרים במשרד הרווחה באמצעות צוות שביל בין השנים 2009-2015.

הצוות המבצע הינו צוות שביל שנוסד ע"י דוד מיכאלי, שהקים את תחום טיפול שטח באקדמיה. הצוות פועל בעמותת ענ"ב משנת 2009. זהו צוות התערבות מבוגר לטיפול שטח באוכלוסיות שונות משירותי הרווחה, השיקום והחינוך עם ראייה רב תרבותית. צוות שביל כולל כיום כ 24 משתתפים שבהם ישנם אנשי טיפול ואנשי שטח בשילובים שונים. הבחירה לעבוד עם צוות מבוגר מאפשרת ליצור סביבה פחות לעומתית וחוויה הורית עמוקה יותר המהווה אבן יסוד בגישת ההתערבות ובמודל העבודה. כיום, 8 מתוך אנשי הצוות הם מרצים בתכנית הבינתחומית לטיפול שטח בסמינר הקיבוצים.

טיפול השטח בעמותת ענ"ב כולל תכניות התערבות שונות בטווחים שונים, ברצף שנתי, ברצף חודשי וברצף שבועי. טיפול שטח מאפשר לנערים לעבור מסע עצמי של התמודדות אישית בתנאי שטח בסיסיים במטרה לספק להם חווית הצלחה, שייכות וגאווה עד כמה שניתן. ההליכה ומגוון ההתמודדויות משמשים ככלי טיפולי דינאמי דרכו משתקפים תהליכים אישיים וקבוצתיים של הנערים. דרך המסע הנערים חווים תחושת העצמה ומסוגלות גבוהה התורמת לשיפור איכות חייהם. מטרתו ליצור מצבי קצה אשר מחדדים את החוזקות והחולשות של כל נער ונערה ברמה אישית וקבוצתית על מנת ליצור תכנית טיפולית שתשמש בעת היציאה למסגרות חוץ ביתיות.

תכניות טיפול ואבחון שטח בעמותת ענ"ב עבור קבוצות מ 4 עד 70 מטופלים:  
מסע טיפולי – התערבות שנתית או חצי שנתית למטרות של התפתחות אישית. היקפים: משבוע עד חודש וחצי  
מסע טיפולי אבחוני – התערבות רבע שנתית למטרות אבחון. היקפים: 4-10 ימים.  
מסע מורשת – התערבות חד שנתית למטרות של חיבור קהילתי. היקפים: 10 ימים.  
שביל ישראל – התערבות טיפול שטח חודשית ורב-שנתית. היקפים: 2-5 ימים.  
תכנית שלבים - התקדמות משלב לשלב על פי רצף טיפולי והתנהגותי במקביל למיומנויות השהייה בטבע.  
השתלמויות – התערבות המיועדת לפיתוח סגל. היקפים: 1-10 ימים.

## חוגי סיירות – קק"ל (ע"ש אורי מיימון ז"ל)

איש קשר:  
כתובת: רחוב צבי שפירא 11, תל אביב  
טלפון:  
אימייל:  
אתר: <http://www.sayarut.org.il>

### ייעוד חוגי הסיירות

קיום תשתית חינוכית, נגישה גיאוגרפית וכלכלית המאפשרת לכל נערה ונער בישראל להתפתח כ"בני הארץ הזאת", בדרך הסיירות.

הפעלת מסגרת המאפשרת לבני נוער להתפתח כבני אדם, המכירים את ארצם ואוהבים אותה, על נתיבותיה ואנשיה, בדרך של התנסות בלתי אמצעית בשטח, בקבוצה קטנה. דרך החוגים מעודדת רכישת מחויבות חברתית והעצמה אישית הנובעים מתרגול מיומנויות השטח, החברות בקבוצה והטיול כמשל ודוגמה לחיים.

### פעילות החוגים

הבסיס לפעילות חוגי הסיירות הנו החוג הבודד המאוגד באזור. החוג הבודד מונה בן 10-15 חניכים ומודרך על ידי מדריך בוגר או זוג מדריכים צעירים (בכתות י"א-י"ב) או מדריך בשנת שרות. בכל אזור בין 20 ל-25 חוגים, עליהם אחראי רכז אזורי ומזכירה. הפעילות בחוגים מיועדת לחניכים בכתות ה' עד י"ב. הקבוצות נבנות על בסיס גילאי ופעילותן מתבססת על מפגש שבועי (פעולה) בן שתיים-שלוש, טיולים חודשיים בני יום וחצי ועל מחנות בני 3-5 ימים בחופשות הארוכות מבית הספר. הפעולה השבועית היא עמוד השדרה של החוגים ועליה מבוסס הקשר הרציף בין המדריך לחניכים ובין החניכים עצמם. בפעולה מועברים תכנים שונים, הקשורים למטרות חוגי הסיירות כפי שפורטו, על ידי משחקים ובאופן חווייתי ומהנה. הטיול החודשי והמחנה הם הכלי דרכו נוצר הקשר הבלתי אמצעי בין החניכים ובין הטבע ומהווה "שדה אימון" ליכולות האישיות של החניך והמשותפות של הקבוצה. בטיולים ובמחנות מועברים תכנים שמטרתם הכרות עם אזור הטיול על המיוחד בו ( לדוגמא - הגיאולוגיה, הבוטניקה, הזואולוגיה, האקולוגיה, ההיסטוריה של האזור) וכמו כן תכנים הקשורים למיומנויות סיירות כגון ניווט, התמצאות, מעבר מכשולים, שדאות, והישרדות. בטיולים מועצמת מאוד ההתמודדות האישית והקבוצתית ותוך כך נבנים הלכידות, האחריות והבגרות של החניכים.

### עיקרי הפעילות של חוגי הסיירות

#### איכות סביבה

חשיבות העיסוק בנושא זה ניכרת היום לעין בתחומים חיים רבים. הקשר ההולך ומתרחף בין האדם לסביבתו הטבעית ונכסי הטבע ההולכים ומתכלים במהירות, יוצרים לחץ גובר לעשייה וחינוך שיצמצמו את הנזק ויאטו את תהליכי ההרס. התחומים בהם חוגי הסיירות פעולים למען איכות הסביבה הם בראש ובראשונה החדרת המודעות והקשר הישיר של החניכים עם הארץ ונפיה תוך שמירה על ערכי הטבע והנוף והדאגה לאיכות הסביבה הקרובה והרחוקה בה הם חיים. על תחום המחזור מושם דגש מיוחד בפעילות השבועית ובמהלך שנות פעילותם בחוגים, החניכים

משתתפים במבצעי ניקיון רחבים בשיתוף עם רשה"ט לאורך החופים, בנחלים ובחניונים. חלק מן החוגים, ע"פ האזור, נוטלים על עצמם אימוץ אתר טבעי בתוך היישובים ובשוליהם. החוגים מטפלים באתר לאורך תקופה ארוכה. פעילות זאת, יוצרת עניין גובר עבור האוכלוסייה ומרחיקה בכך את "שיני הדחפורים" מאזורים המועדים ליזמות בנייה. החוגים משתתפים במבצעים אקולוגיים כמו הצלת צבים ים לאורך החוף, טשטוש קוליסים של רכבי שטח בשמורות הטבע והעברת פקעות של צמחי בר מאתרים המיועדים לבנייה.

#### מנהיגות צעירה

במהלך כיתה י' עוברים החניכים תהליך מיון והכשרה לקראת פעילותם כמדריכים צעירים. בסופו של קורס ההדרכה יוצאים המצטיינים להדרכת קבוצות של חוגי הסיירות בגילאים הצעירים (ו'ז'). הידע והניסיון שצברו החניכים בשנות הפעילות בחוגים ובקורס המד"צים מבשיל ונותן את פרוי בתרומה לאחרים ובשימוש כמודל לחיקוי. במסגרת זאת מעמיק הנער את יכולת המנהיגות, ההובלה והכריזמה שלו ומתנסה בהדרכה, בארגון, ביוזמה ובנטילת אחריות רבה מתוך תרומה והתנדבות. המדריך הצעיר מקבל על עצמו את התפקיד של הובלת נוער בשבילי הארץ ובטבע והופך לחלק מחבורה הממשיכה מסורת ארוכה של סיירות. שלל התנסויות אלה בונות אצל המדריכים הצעירים (מדצי"ם ומדריכים בשנת שרות) ביטחון עצמי ויכולות מנהיגותיות רבות. את בוגרי החוגים, הן אלה שהתנסו בהדרכה והן אלה שהיו חניכים בחוג, ניתן למצוא משולבים בכל שדרות החברה, ביחידות המובילות בצבא וכמובילים במסגרות התנדבותיות במרכז העשייה הישראלית.

#### תרומה לקהילה

בתחומים מגוונים ניתן לראות את העבודה הקהילתית של חוגי הסיירות:

- הדרכת סיורים ללא תשלום עבור תושבי היישובים והערים ע"י חוגים המטפחים אתר סמוך למקום המגורים.
- הדרכת טיולים שונים בכל רחבי הארץ עבור תושבים מבוגרים בשכונות חלשות ומועטות יכולת כלכלית.
- הדרכת חוגי נוער מסובסדים בשכונות הללו.
- הדרכה בהתנדבות לגופי רווחה שונים כגון: יד שרה, נפגעי טרור, קשישים בשכונות.
- השתתפות במבצעי ניקיון שכונתיים.
- יוזמה והשתתפות בפעילות שיקום גנים ונטיעות עצים.
- הפעלת חוגים המיועדים לאוכלוסיית העולים החדשים. מטרתה לחזק את הקשר שלהם לארץ ולשלבם בתוכה.

התרומה לקהילה באה לידי ביטוי בתחומים רבים נוספים, שכל מדריך מגשים עם החוג שלו.

## מבט – מודעות בחברה רב תרבותית

איש קשר: ליאור שורר  
כתובת: ת.ד. 34 עין הוד  
טלפון: 050-6688238  
אימייל: lior.shorer@gmail.com  
אתר: <http://mabat.org>

### עמותת מבט – מודעות בחברה רב תרבותית

עמותת מבט הוקמה בשנת 2008 ופועלת לפיתוח מודעות בין-תרבותית ולפיתוח זהות חברתית אזרחית בישראל באמצעות הקניית כלים לחיים ועבודה בחברה בין-תרבותית. בחברה הישראלית קיימים קונפליקטים רבים הנובעים מפערים בין תרבותיים - בין יחידים ובין קבוצות שונות: יהודים וערבים, דתיים וחילוניים, עולים וותיקים, ועוד. פערים אלו נוכחים ומשפיעים על חיינו כאזרחים ותושבי המדינה ברמה הפוליטית, החברתית, המקצועית והאישית, וגורמים לניכור הולך וגובר בין הקבוצות התרבותיות וכלפי המדינה. על מנת לצמצם את הפערים והניכור בחברה, יש ליצור ולחזק מרחב מחייה חברתי משותף ובטוח. אנו מאמינים כי שינוי חברתי מתחיל בשינוי אישי, וכי המפתח לשינוי מצוי בפיתוח מודעות בין תרבותית - מודעות המבוססת על חיזוק הזהויות התרבותיות השונות, על היכרות הדדית, ועל הבנה וקבלה של האחר. ברוח אסכולת המגע, אנו מאמינים כי הדרך האפקטיבית לפיתוח מודעות בין תרבותית היא על ידי מפגש חיובי ומשמעותי ברמה הבין-אישית, ועל ידי למידה התנסותית משותפת. מטרוני החינוכיות

- פיתוח מודעות חברתית בין תרבותית, השפעה על עמדות ופיתוח מיומנויות של עבודה וחיים בסביבה הרב תרבותית בישראל. יצירת שינוי אישי משמעותי על בסיס של היכרות והתנסות משותפת, עם אנשים בעלי רקע חברתי שונה ומגוון.
- תרומה לשינוי חברתי דרך 'שינוי אישי של יחידים רבים', השפעה על השיח הבין-תרבותי בקהילה, ויצירת חברה בעלת תפיסה רב-תרבותית ומכנה משותף אזרחי וחברתי

עמותת מבט מפתחת ומפעילה תכניות למידה התנסותית תהליכיות, המבוססות על רצף משמעותי של מפגשים בין משתתפים מרקע תרבותי מגוון. התהליך האישי והקבוצתי מבוסס על הכרות, בניית אמון ולמידה משותפת של הזהות העצמית ושל האחר, ניתוח והתמודדות עם קונפליקטים בין-תרבותיים, וניסיון להפוך את השונות והמגוון התרבותי למשאב קבוצתי וחברתי, בדרך ללמידה, יצירה ועשייה משותפת.

תכניות הלמידה ההתנסותית מבוססות על התנסויות חווייתיות ופעילות, תוך שימוש בסדנאות בתחומים מגוונים (למידה אתגרית, צילום, דרמה, מוסיקה ועוד) ועיבוד רפלקטיבי עמוק של ההתנסות האישית והמשותפת. תכנית הפעילות מבוססת על מודלים תיאורטיים שונים מתחום החינוך הבין-תרבותי, הלמידה ההתנסותית והנחיית קבוצות, ועל ניסיון מקצועי רחב ומגוון בתחום, בארץ ובחו"ל.

קהל היעד של מבט כולל סטודנטים, מורים, תלמידים ומתנדבים. עד כה השתתפו בסדנאות מבט כ-750 משתתפים בכ-55 קבוצות, והעדויות מן השטח ומתכנית ההערכה משקפות תהליך אישי משמעותי שעברו המשתתפים, ושינוי ניכר בשיח הבין-תרבותי בקמפוס ובקהילה. כיום אנו מתמקדים בעבודה עם סטודנטים במספר קמפוסים נבחרים, בהם מוכרות תכניות מבט כקורס אקדמי או כפעילות מעורבות חברתית המקנה אקדיטיציה, וכמסגרות הכשרה לתכניות מנהיגות ומחויבות קהילתית.

כמו כן אנו מפתחים שיתופי פעולה חדשים בתחום העסקי והארגוני, המשלבים פיתוח ארגוני ובניית צוות עם הכשרה מקצועית ומענה לצרכים המתפתחים בתחום.

## FLOW – בונים קבוצות מנצחות

איש קשר: דותן חיים  
כתובת:  
טלפון: 052-4768717  
אימייל: dotan@flow2u.com  
אתר: <http://www.flow2u.com>

תוכניות ומסעות העצמה  
תכניות ומסעות העצמה ב flow מתמקדות "בלמתוח" את הפוטנציאל האישי והקבוצתי של מגוון האוכלוסיות השונות,  
תכניות ההעצמה הן תהליכיות וממוקדות במטרות הקבוצה והפרטים בה כל זאת בהנחיה מקצועית, עיבוד החוויה, ושימוש במגוון כלים התנסותיים בכדי להטמיע ערכים והתנהגות רצויה.

תוכניות חינוך  
בניית תוכניות לימוד ופרוייקטים מיוחדים שמשמשים בשיטות התנסותיות לשינוי/הטמעה/לימוד ערכים ותכנים במרחב הבית ספרי.  
רציונאל של תוכניות ופרוייקטים אלו נטועים עמוק בשיטת מונטיסורי המאפשרת ניסוי וטעיה במגוון כלים וחקירה ספונטנית ואותנטית.

טיפול באמצעות הרפתקה ומסע בטבע  
טיפול באמצעות הרפתקה היא שיטת טיפול חדשנית שמתרחשת בקבוצה קטנה במגוון מרחבי פעולה, השיטה הינה תהליכית ומבוססת על ניסיון רב בקבוצות בארץ ובעולם.  
רציונל השיטה מבוסס על בניית חוויות הצלחה חדשות והטמעתן כנרטיב הדומיננטי הן ברמה האישית והן הקבוצתית.

סדנת נפחות  
תכליתה של הסדנא לנפחות מעשית ויצירתית היא לספק חוויה מעשירה של עבודה ויצירה בברזל ובאש.  
חלל הנפחיה במושב אודים מזמן יציאה מאזור הנוחות לעבר מתחם חדש, בעל תנאים פיסיים שונים ומפתיעים הדורשים מן המשתתפים התמודדות, חזון, אמונה והתמדה.

הסדנא מנוהלת בשיתוף פעולה של צוות Flow, יחד עם חרש הברזל והאומן עמית הר-לב הנחשב כיום לאחד מהמובילים בתחומו.



## Time2Play – למידה התנסותית חווייתית ופעילות פנאי

איש קשר: מעיין פוקס  
כתובת:  
טלפון: 054-6988895  
אימייל: maayanfu@gmail.com  
אתר: <http://www.time2play.co.il>

מתמחה בעיצוב, בניה והנחייה של תוכניות וסימולציות משחקיות מתחום הלמידה ההתנסותית, המאפשרות למידה חווייתית והעצמה בנושאים שונים העולים בקבוצה או בארגון. ע"י התנסות במשחק קבוצתי חווייתי המייצר דינאמיקה מחיי היום יום של הארגון ומטרותיו, ועיבוד החוויה, אנו מאפשרים ליחיד ולקבוצה את האפשרות להתבונן בהתנהלות האישית והקבוצתית במבט מחוייך, ועם זאת ולהפיק ממנה תובנות משמעותיות וחשובות להתפתחות והטמעה בקבוצה ובארגון. מרחב העבודה והשימוש במתודות ההתנסויות נבחר בשיתוף עם הלקוח ומותאם באופן מדויק ככל שניתן למטרותיו. זהו תהליך משותף בו אנו מאבחנו את מטרות הארגון או הקבוצה ומתאימים עבורו את ההתנסות האפקטיבית ביותר, תוך שימוש בסימולציות משחקיות פשוטות ומורכבות ועיצוב כללי משחק.

גישת העבודה מתבוננת על המשחק ככלי הנוגע בקבוצה מרמת היחיד וצרכיו אל מטרות הקבוצה ואל יעדי הארגון וההפך.

השימוש במשחק קבוצתי מהווה כלי אפקטיבי ומוביל לעיסוק בנושאי העצמה שונים כגון: מנהיגות אישית, ומנהיגות בקבוצה, תקשורת ומרכיביה, הטמעת תהליכים בארגון, שיתופי פעולה, שירות, בניית קהילות עיסוקיות וחברתיות, חינוך, מניעה ופתרון קונפליקטים, ויישוב סכסוכים בתחומים שונים.

תחומי פעילות:

חינוך התנסותי, גיבוש קבוצות, פיתוח מנהלים וצוותים

## הימלאיה – ייעוץ ופיתוח ארגוני דרך הטבע

איש קשר: מלי נבו  
כתובת: מושב בית עריף, חבל מודיעין  
טלפון: 0544616133  
אימייל: info@himalaya-oc.co.il  
אתר: <http://www.himalaya-oc.co.il>

הימלאיה הוקמה על ידי מלי נבו בשנת 2008 ופועלת מאז ללוות אנשים, ארגונים וקהילות בתהליכי צמיחה והתפתחות מיטיבים באמצעות גישה יעוצית מקיימת, הוליסטית, יצירתית, שיתופית ומוקירה. זוהי גישה יעוצית רב ממדית ייחודית שפותחה בלמידה ממושכת ממגוון דיסיפלינות ידע וכן ממגוון עשיר של פעילויות בשדה הארגוני. בפרט פעילויות עם אנשים ועם יוזמות בארגונים היברידים שמשלבים בפעילותם מספר ליבות עשייה: חברתית, כלכלית וסביבתית. כיום הימלאיה מובילה בארץ את התפיסה היעוצית של אקולוגיה-ארגונית שבבסיסה התבוננות יחודית על הוקרת יחסי אדם טבע, כמקור מיטיב ומצמיח בהבנייה של כל פעילות והתערבות אנושית וארגונית. התפיסה היעוצית הזו מבוססת ומושתתת על השילוב שבין פרקטיקת הטבע תרפייה וחקר המערכות והאקו-סיסטם הארגוני.

## במרחב פתוח

איש קשר: שי גטריידיה  
כתובת: מושב עופר, חוף הכרמל  
טלפון: 050-7663028  
אימייל: shai@bemerhav.co.il  
אתר: <http://bemerhav.co.il>

במרחב פתוח" הוא מרכז להתפתחות וטיפול, מתוך מפגש עם הכוחות המרפאים בטבע שמסביב. התכניות שהמרכז מציע הינן פרטניות או קבוצתיות, ומותאמות לתת מענה לצורך או להעצים ולשכלל יכולת. העבודה הפרטנית מכוונת לאפשר לכל אדם להכיר את טבעו הייחודי ולהתחבר אליו. העבודה הקבוצתית מכוונת להיטיב השתלבות היחיד בקבוצה וגמישות וסובלנות הקבוצה בקבלתה את היחיד.

המרכז מקיים תכניות לילדים, מתבגרים, משפחות ולאנשי מקצוע:

- תהליכי רצף לחיזוק וטיפול אזורי חולשה בגוף ובנפש.
- מסעות טיפוליים ומסעות לחיבור פנימי.
- שיעורי תנועה וסדנאות: טאי-צ'י, תנועה מקרבת, ריצה משוחררת, ריצה יחפה, Open space .art
- הוראה והנחיה בתחומי התמחות אלה לאנשי מקצוע, לארגונים ולחברות.

לב גישת המרכז הוא הפעילות ההתנסותית. קיומה בסביבה בטוחה ומתוך מחויבות לקשר, מאפשר הפנית תשומת הלב לדפוסים המנטליים, הגופניים והתקשורתיים. הרפיה אל המקום הבטוח מאפשרת בחינת הדפוסים, השגת מודעות ובחירה מחודשת. בחירה כפתח לשינוי. התנסות כהזדמנות לאימוץ השינוי ולמימוש.

## נירים

איש קשר:

כתובת: **כפר הנוער נירים, ד.ג. אושרת בוסתן הגליל 25215**  
טלפון: מזכירות העמותה – 04-9919991 כפר נירים – 054-6645619  
נירים בשכונות – 054-6645862  
אימייל: [nirim@nirim.org](mailto:nirim@nirim.org)  
אתר: <http://www.nirim.org>

נירים הינה מסגרת חינוכית ערכית-טיפולית, הרואה עצמה מחויבת ליצירת תהליכים חינוכיים-טיפוליים משמעותיים, אשר יביאו בני נוער בסיכון, משכבות חברתיות וכלכליות שונות, לקבלת ונטילת אחריות ומחויבות חברתית, לאימוץ ערכים הומאניים, ציוניים ויהודיים, לפיתוח עצמי בתחומי עניין אישיים, להישגים לימודיים ברמת תעודת בגרות מלאה ולשרות ערכי ומשמעותי בצה"ל.

אנו מאמינים בכל ליבנו ביכולתם של נערים ונערות הממוקמים בקצה הרצף החברתי, להתגבר על נסיבות חייהם הקשות ולרכוש כלים, ערכים וביטחון עצמי אשר יאפשרו להם לממש את כישוריהם, לקבל אחריות ולכתוב מחדש את סיפור חייהם.

איך עושים את זה?

אנו מציבים רף גבוה- בגרות מלאה, גיוס לשירות ערכי ומשמעותי בצה"ל או שירות לאומי, מעורבות חברתית והתפתחות אישית- כיעדים ברי השגה, ומפעילים תכנית חינוכית-טיפולית חדשנית ולא שגרתית למען הגשמתם, בשתי מסגרות ייחודיות:  
כפר הנוער נירים- מסגרת חוץ ביתית, הממוקמת על חוף הים בצפון הארץ ומיועדת לבני נוער במצבי סיכון.  
תכנית נירים בשכונות- פרויקט תוך קהילתי הפועלת כיום ב 12 שכונות מצוקה ברחבי הארץ.

שתי המסגרות פועלות על פי מסלול נירים מסלול חינוכי-טיפולי בלתי שגרתי המצליח לחולל מהפך דרמטי בחייהם של מאות נערות ונערים המוגדרים על ידי המדינה כ-"חיים בקצה רצף הסיכון".

## תוכניות לימודים והכשרות

מכללת אורנים

שם התוכנית: הכשרת מנחים בפעילות O.D.T בטבע

איש קשר: ליבת שרון-קטלר

טלפון:

אימייל:

אתר: <http://www.ornanim.ac.il/sites/heb/academic-units/advanced-studies-faculty/kidum/career/hacsharatmanhimbepeilutetgarit/pages/default.aspx>

מבוא

מנחה תהליך הקבוצתי נדרש לשלב בין מיומנויות של הנחיית קבוצות לבין מיומנויות o.d.t ופעילויות בטבע, שמשמשות כאמצעי לקיומו של התהליך הקבוצתי. תכנית ההכשרה מושתתת על הקניית מיומנויות אלו. הלמידה בתוכנית משלבת התנסות והמשגה. תכני התכנית לקוחים מעולמות התוכן של Adventure Theraphy, Adventure Based Practice ו- Outdoor Facilitator.

מטרות הלימודים

- פיתוח יכולות הנחיית קבוצות
- הקניית מיומנויות להעברת תהליכים, סדנאות ופעילויות במגוון כלים בטבע
- הקניית פיתוח זהות מקצועית כמנחה קבוצות בטבע

קהל היעד

המתעניינים בהנחיית קבוצות, אנשי חינוך, הדרכה וטיפול, אנשי טבע ושטח.

תנאי הקבלה

ריאיון אישי

מועד הלימודים

- ימי א, בין השעות 08:00-15:45
- כשליש מימי הלימוד יוארכו ויתקיימו בין השעות 08:00-19.00
- בנוסף תתקיימנה שתי סדנאות שטח שתימשכנה יומיים כל אחת ועבודה מעשית בת כעשרה מפגשים.

## נושאי הלימוד

תכנית הלימודים כוללת שלושה צירים מרכזיים: תיאוריה, התנסות בקבוצה ופרקטיקום.  
1. תיאוריה

- תאוריות ותהליכים בקבוצה
- גישות ומודלים להתערבות אתגרית בטבע
- גישות לעבודה יצירתית בטבע

## 2. התנסות בקבוצה

- ההתנסות בקבוצה נועדה לאפשר לסטודנט לעצב את דמות המנחה שלו באמצעות השתתפות בתהליך אישי וקבוצתי דינאמי
- התוכנית מתקיימת באופן קבוע בטבע (הקרוב לאורנים), ומזמנת מודלינג של תהליך המושתת על שימוש בכלים אתגריים (חבל נמוך וחבל גבוה, אופניים, טיולים), o.d.t. וטבע רך

## 3. פרקטיקום והדרכה על הפרקטיקום (התנסות בשדה)

- הפרקטיקום נועד ללוות את הסטודנט בעשייה בשטח תוך יישום הנלמד
- הסטודנטים יתנסו בהנחייה תהליכית של קבוצה בטבע בארגונים שונים, תוך קבלת הדרכה (supervision) על הנחייתם

## מכללת וינגייט

**שם התוכנית: קורס לטיפול באמצעות הרפתקה ומסע בטבע**

**איש קשר: דותן חיים**

**טלפון: 052-4768717**

**אימייל: dotan@flow2u.com**

**אתר: <http://www.wincol.ac.il/xcool/> קורס-טיפול-בהרפתקה**

## מדריכים לטיפול באמצעות הרפתקה ומסע בטבע - Wilderness Adventure Therapy Facilitator

**רקע**  
[טיפול בהרפתקה ומסע בטבע](#) היא שיטת העצמה וטיפול המיועדת למגוון קבוצות ומטרתה שינוי ועיצוב התנהגות ברמה האישית והקבוצתית דרך מסעות אתגריים.

שיטת הטיפול באמצעות הרפתקה ומסע בטבע משתמשת במרחבי הטבע ובפעילות אתגרית כסביבה טיפולית וחינוכית. השיטה בטבע וההתמודדות עם אתגרים מחוללות שינויים מהותיים ותוצאות מיטיבות מהירות יחסית לשיטות

## הטיפול

הקונבנציונליות. תלמידי הקורס יוכשרו לתכנן ולהוביל תכניות העצמה ארוכות טווח למגוון קבוצות ובמרחבים טיפולים שונים כגון: ים, מדבר, יער וכדומה, תוך שיתוף פעולה עם צוותים מקצועיים רב-מערכתיים (אנשי טיפול וחינוך).

דו"ת חיים - M.A. Outdoor Education, מוסמך Wilderness Adventure Therapy, מנחה מוסמך של Outward Bound, קרוליינה הצפונית.

## מרכז הקורס

מרכז פעילות שטח: קובי בלין - רכז תחום גלישה, טיפוס וחילוץ במכללה האקדמית בוינגייט, מרכז קורס Outdoor Training, מנהל הכשרות מדריכי גלישה ממצוקים ומנהלי פארק חבלים אתגרי, ממקימי מדור טיפוס, גלישה וחילוץ בצה"ל.

העוסקים במקצועות החינוך והטיפול: פסיכולוגים, מנחי קבוצות, סטודנטים למדעי ההתנהגות/פסיכולוגיה, יועצים חינוכיים, עובדים סוציאליים, מרפאים בעיסוק, מדריכי נוער בסיכון, רכזים חברתיים, מורים לחינוך מיוחד, מדריכי שטח ואתגר, מדריכי טיולים בחברות שטח, מנהלי מרכזי ספורט, רכזי הדרכה בעמותות לנוער בסיכון, מנחי סדנאות שטח בשיטת Outdoor Training.

## קהל היעד

לימודים עיוניים: תאוריות רלוונטיות לטיפול בהרפתקנות ואקופסיכולוגיה, חוויות סולו - ככלי טיפולי, ניהול צוות רב-מערכתי, לוגיסטיקה, ניהול צוות חיצוני, הנחיה משולבת, עיבוד ממוקד לקוח בזמן אמת, טרנספורמציה ומטאפורה ממוקדת-אדם, ניהול סיכונים ואתיקה טיפולית בשטח, הבניית מסעות: רכים, אתגריים והישרדותיים, בתנאי שטח משתנים, הצבת יעדים ומטרות לפי צורכי הלקוח, איכויות מרפאות בטבע - התנסות אישית ופיתוח מיומנויות עבודה בחירת המרחב הטבעי והתאמתו לפעילות - ים, יער, מדבר, הרים, שמירת טבע, פעילות ירוקה בטבע ותיירות אקולוגית, שימוש בכלים של יצירה, מוזיקה וטקסים בטבע. התכנית המעשית: סדנאות מעשיות ממוקדות נושא, סדנת סבך יער, סדנה אינדיאנית, שני ימי פעילות בפארק חבלים (גבוה/נמוך) Alpine Tower באריאל, סדנה ימית. המסע ככלי טיפולי: משתפי הקורס יחוו מסע בן ארבעה ימים במדבר, בשטח מנותק מהציוויליזציה, במידת האפשר. במסע יבואו לידי ביטוי נושאי הלימוד שנלמדו בכתה והמשתתפים יתנסו בתכנון, בארגון ובהוצאה לפועל של מסעות טיפוליים ב"שימון". המשתתפים יחוו באופן אישי את התהליכים האישיים והקבוצתיים המתרחשים במסע מסוג זה.

## תכנית הלימודים

לבוגרים שיעמדו בהצלחה במטלות הקורס תוענק תעודת מדריך לטיפול באמצעות הרפתקה ומסע בטבע, Wilderness Adventure Therapy Facilitator, מטעם המכללה האקדמית בוינגייט.

## תעודה

## סמינר הקיבוצים – המכון ללימודי שטח

שם התוכנית: התכנית הבינתחומית לטיפול שטח

איש קשר: דוד מיכאלי

טלפון: 050-9113299

אימייל: [madaf2@gmail.com](mailto:madaf2@gmail.com)

אתר: <http://www.smkb.ac.il/training-therapist/wilderness-therapy>

### רקע

סביבה, שפה ותרבות הנמצאים בשינוי כתוצאה מהיחסים בין המרחב האורבני לשטח הפתוח והשפעתם על קהילות ויחידים, מהווים רקע לתופעות של הקצנה, ניתוק, אלימות ופגיעה חברתית וסביבתית. השימוש ביחסי הגומלין בין סביבה לאדם למטרות טיפוליות מחייב ידע מזוויות ראייה שונות ויכולת למענה בינתחומי עבור פתרונות משולבים לפרטים, קהילות וסביבות.

### מהו טיפול שטח?

טיפול שטח הינו אמנות השימוש ביחסי גומלין בין הסביבה לאדם לצורך התפתחות ושינוי. שיטת העבודה בטיפול שטח מבוססת על חשיפה, פעולה ובחירה, כאשר האמירה הממוקדת שלה היא: "הכר בי". (מודל. EEIRID)

התהליך הטיפולי מזמן ומאפשר התמודדות קיומית והכרה עצמית, עיבוד תהליכים רגשיים, קוגניטיביים וחברתיים, המוליכים לשינוי וצמיחה.

טיפול שטח נמצא בשימוש במשרד הרווחה ובעמותות נוער בסיכון, במשרד החינוך כמסע חניכה אתגרי, באזורי משבר בעולם כניהול ומענה בסיוע הומניטארי בינלאומי, בקהלים פרטיים.

### מטרות התכנית

- להכיר גישות ומודלים לטיפול בשטח.
- להכשיר מטפלים/ות להתערבויות שטח באוכלוסיות וקהילות בסיכון.
- לפתח יכולות של אוריינות סביבתית, מנהיגות, ניהול משברים.
- לפתח ולעודד צוותי התערבות ייעודיים.
- בניית גשר וחיבור לקהילות בארץ ובעולם סביב הערך של 'תיקון עולם'.

### קהל היעד

התכנית מיועדת לאנשי שטח ואתגר, בוגרי מדעי ההתנהגות, ארגוני סיוע הומניטארי ופיתוח בינלאומי, עובדים סוציאליים, מטפלים ומדריכים, מנחי ומטפלי קבוצות, מטפלים בטרומה המעוניינים להרחיב את סל הכלים הטיפוליים והתרבותיים שברשותם.

המכון ללימודי שטח

איש קשר: שאולי לב

כתובת: בני ברית 5 הוד השרון 4526505

אימייל: [office@eco-encounter.com](mailto:office@eco-encounter.com)

טלפון: 050-7626222

אתר: <http://www.eco-encounter.com>

המכון ללימודי שטח מאגד נסיון צבור של עשרות שנים בעבודה אירגונית, טיפולית וחינוכית בשטח על מנת לחקור, לפתח ולקדם את התיאוריה והפרקטיקה של מפגשי אדם וסביבה, אוריינות סביבתית, קיימות ומודלים להתערבות. זאת ע"י איתור ומיפוי של מגמות בממשקי אדם וסביבה בהווה ובעתיד. לקשר את הידע הצבור מהשטח לאקדמיה ולהוות צומת בינתחומית ללמידה התנסותית עבור מדעי ההתנהגות והחברה. יעדי המכון ללימודי שטח הם לחקור את הממשקים של אדם וסביבה, לפתח אסטרטגיות חינוכיות וטיפוליות מעשיות, לפתח מנהיגות טיפולית וניהולית, לפתח גישות לטיפול במשברים אצל יחידים, קהילות וסביבות בארץ ובעולם.

#### מחקרים וספרות

1. מיכאלי דוד (2008), גלות, מסע, בחירה- טיפול דרך שטח. הוצאת מדף. גבעתיים
2. דוד מיכאלי (2000), "זמן המדבר", הוצאת מדף. גבעתיים
3. דויד הרועה (2014), ניסים במדבר, הוצאת ברפמן גת
4. רומי, ש' וכהן, י' (1999). "מסעות הישרדות": עקרונות, דרכי יישום והשפעתם על הערכה עצמית ומסוגלות אישית של נוער מנותק בישראל, השתמעויות ליועץ החינוכי. היועץ החינוכי (8), 69 – 98
5. רחל לב-ויזל, חיזוק תחושת יכולת של מתבגרים בסיכון – מחקר פעולה, מיקבץ, 2002
6. כאהן-סטרבצ'ינסקי פאולה וברכי בן סימון (2013), התערבות באמצעות שטח ואתגר: כלי עבודה עם נוער בסיכון – סקירת ספרות. מכון מאירס ברוקדייל. ירושלים
7. אבולעפיה י. (2001), מודל "מניעת אלימות נוער באמצעות פעילות אתגרית".  
<http://mops.gov.il/Documents/Publications/CrimePreventionModels/ViolencePrevention.pdf>
8. אהרוני ח. (2009). פעילות גופנית נוער בסיכון במסגרת חינוכית-טיפולית פורמלית והבלתי פורמלית. אפשר (37). עמ' 33-38



- 
9. ראובן יעקב וחגית תורג'מן (2014), "עוצמת השממה" – 15 שנות טיפול באמצעות השטח. דו"ח מחקר מסכם. המכללה האקדמית גליל המערבי.
10. ברגר רוני ומולי להד (2010), היער המרפא – טבע, תרפיה ושילוב אומנויות לטיפול בילדים לאחר משבר. הוצא אח. קריית ביאליק.

1. Berger, R. (2008). Building a home in nature. *Journal of Humanistic Psychology*, Vol. 48, No. 2, 264-279
2. Berger R. & McLeod J. (2006), Incorporating Nature into Therapy: a Framework for Practice. *Journal of Systemic Therapies*, Vol:25, No:2, pp: 80-94
3. Margalit Daniella & Ben-ari A. (2014), The Effect of Wilderness Therapy on Adolescents' Cognitive Autonomy and Self-efficacy: Results of a Non-randomized Trial. *Child Youth Care Forum* 43:181–19